

Dönem : 2
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : **653**

26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryollarının sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihli, 539 sayılı Kanunla kabul edilen Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmanın, protokollerin ve nihai Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/423)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararnameler Tetkik Dairesi

Sayı : 71-618/7061

7 . 11 . 1967

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 3 . 11 . 1967 tarihinde kararlaştırılan «26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan Yolcuların Ölmeleri ve yaralanmaları halinde Demiryollarının sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihli, 539 sayılı Kanunla kabul edilen Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) Ek Andlaşmanın, protokollerin ve nihai Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ve eki andlaşma ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Muhtelif devletlere ait topraklar üzerinden geçmek suretiyle insan ve eşya nakliyatını temin eden demiryollarının, bu suretle, tabii işleyişi içinde ifa ettiği görev ve bunun neticesi olan sorumluluğun ayrı ayrı her devletin millî kanunlarına tabi olmasının birtakım çatışmalara sebebiyet vermesi, bu taşımaları tek ve müşterek hukukî bir nizam içinde toplanması zaruretini ortaya koymuştur.

İlk defa İsviçre Hükümetinin öncülüğü ile 1890 yılında, uluslararası «demiryolu ile eşya taşımaya müteallik» bir anlaşma yapılmış, memleketimiz de buna ve tâdillerine Lozan Andlaşmasının 105 nci maddesi ile katılmıştır.

Bu vadede yapılan çalışmalarla erişilen neticelere ait andlaşmalar sırası ile 1673, 2641, 5836, 6667 ve 539 sayılı kanunlarla tasvibedilmek suretiyle yürürlüğe vaz'edilmiştir.

Bu kere konumuzu teşkil eden husus ise 25 . 2 . 1961 gün ve 539 sayılı Kanunla yürürlüğe konulan «demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mahsus uluslararası andlaşma» . (CIV) nin ekine ait andlaşmayı, ek protokolleri ve nihai anlaşmayı teşkil etmektedir.

Andlaşmanın muhteviyatı :

1. Kaza halinde demiryollarına düşecek sorumluluk ve demiryollarının bu sorumluluktan ne gibi durumlarda kurtulabileceği,
2. Yolcunun ölümü, yaralanması fikrî ve bedenî bütünlüğüne hanel gelmesi ve yanında bulundurduğu eşyanın kaybı veya hasarı halinde zarar - ziyanın şekli,
3. Tazminat faizleri ve tazminatın iadesi,
4. İdari mutalabelerin nasıl yapılacağı,
5. Dâva açılmasının nasıl ve ne şekilde olacağı ve dâvada zamanaşımı,
6. Hukukun ne zaman tatbik edileceği,
7. Karma taşımalarda ve nükleer kaza halinde sorumluluk.

Ek Protokolde :

1. Merkez Ofisinin İdari Komitesi üyelerinin teşkili,
2. Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili andlaşmanın 25 Şubat 1961 tarihli yolcu ve bagaj taşımalarına müteallik milletlerarası andlaşmaya ek teşkil ettiği,

Nihai anlaşmada :

1. 1 Mart 1966 ilâ 28 Şubat 1971 devresi için demiryolu ile Beynelmillel Nakliyat Merkez Ofisinin İdari Komitesinin teşkili,
2. Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihli CIV ye ek andlaşma,
3. İmza sırasında Fas, Portekiz ve Romanya Devletlerinin bu andlaşmanın birinci maddesinin ikinci paragrafında öngörülen uygulamama hakkını kullandıklarından ibarettir.

Andlaşmanın yürürlüğe gireceği tarih :

Bu andlaşma 15 Devlet tarafından tasdik edildiği takdirde yürürlük tarihi için temaslar yapılacaktır.

Tasarımın kanuniyet keşbetmesi halinde andlaşma ilerde tesbit edilecek tarihten itibaren tatbik edilmek üzere neşredilecektir.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/423
Karar No. : 9

30 . 1 . 1968

Yüksek Başkanlığa

25 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryollarının sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihi, 539 sayılı Kanunla kabul edilen Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına müteallik Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmanın, protokollerin ve nihai Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler neticesinde, gerekçede de sarahaten ifade olunduğu ve ghile, yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili Andlaşmanın onaylanmasının uygun olduğuna dair hazırlanmış bulunan Andlaşma prensip iti-

bariyle komisyonumuzca da müspet mütalâa olunmuş ve Andlaşmanın tasdikine mütedair tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ulaştırma Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı İzmir S. İksel	Sözcü Çanakkale M. Baykan	Aydın Y. Menderes	Bursa N. Gürsoy
Bursa Ö. Öztürkmen İmzada bulunamadı	Giresun K. Bosuter İmzada bulunamadı	İstanbul F. Sirmen	İstanbul M. Yardımcı
İzmir Ş. Osma	Konya S. F. Önder	Manisa E. Akça	Ordu F. C. Erkin
	Sivas S. Kurtbek	Urfa B. Boran	

Ulaştırma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Ulaştırma Komisyonu
Esas No. : 1/423
Karar No. : 10

15 . 12 . 1968

Yüksek Başkanlığa

26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan yolcuların ölümleri ve yaralanmaları halinde demiryollarının sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1966 tarihli, 539 sayılı Kanunla kabul edilen Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmanın, protokollerin ve nihai andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısı, Dışişleri Komisyonu raporu ile birlikte Komisyonumuza havale olunmakla, ilgili Bakanlık temsilcileride hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Esas üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde; Bern'de 25 Şubat 1966 tarihinde imzalanan ve demiryollarının sorumlulukları ile ilgili olarak yolcuların ölümleri ve yaralanmaları halinde âkid taraflarca tatbik edilecek hususlara ait protokol ve nihai andlaşmaların tasdikine mütedair hazırlanmış bulunan kanun tasarısı Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma Komisyonu

Başkanı Bilecik Ş. Binay	Sözcü Ordu K. Şensoy	Antalya İ. Ataöv	İzmir H. Gümüşpala
Kırklareli O. Türkkan	Kocaeli Ş. Ustaoglu	İzmir O. Z. Efeoğlu	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde Demiryollarının sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihli, 539 sayılı Kanunla kabul edilen Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik Milletlerarası, Andlaşmaya (CIV) Ek Andlaşmanın, Protokollerin ve Nihai Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 25 Şubat 1961 demiryolu ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek, 26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de imzalanan Yolcuların ölümleri ve yaralanmaları halinde demiryollarının sorumluluğu ile ilgili Andlaşmanın, Protokollerin ve Nihai Andlaşmanın onaylanması bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3 . 11 . 1967

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Devlet Bakanı V. <i>S. Öztürk</i>	Devlet Bakanı <i>K. Ocak</i>
Devlet Bakanı <i>S. T. Müftüoğlu</i>	Adalet Bakanı <i>H. Dinçer</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>
Dışişleri Bakanı V. <i>F. Sükan</i>	Maliye Bakanı <i>C. Bilgehan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Ertem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>O. Alp</i>
Ticaret Bakanı <i>A. Türkel</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. A. Özkan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>İ. Tekin</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Bilgiç</i>	Çalışma Bakanı <i>A. N. Erdem</i>	Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>R. Sezgin</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>T. Toker</i>	

Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolları sorumluluğu ile ilgili 25 Şubat 1961 tarihli, Demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mahsus milletlerarası andlaşmaya Ek andlaşma

Aşağıda imzası bulunan yetkili delegeler, Milletlerarası bir taşıma sırasında vukubulan ve ölüm, yaralama veya bir yolcunun bedeni veya fikri bütünlüğüne hanel getiren ve yolcunun yanında olup hasara uğramasına veya kaybolmasına sebebolan zararlar halinde, demiryollarının sorumluluklarına dair nizamların birleştirilmesinde fayda gördüklerinden,

25 Şubat 1961 tarihli Demiryolu ile yolcu ve bagaj taşımalarına ait Milletlerarası Andlaşmayı (CIV), ek bir andlaşma ile tamamlamaya karar vermişlerdir ve aşağıdaki maddelerde mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

Uygulama alanı

Paragraf 1. — İşbu andlaşmaya göre «yolcu» tâbirinden aşağıdaki mânalar anlaşılır.

a) 25 Şubat 1961 tarihli, Demiryolları yolcu ve bagaj taşımalarına mahsus Milletlerarası andlaşmaya (CIV) uygun olarak taşınan yolcular,

b) 25 Şubat 1961 tarihli, demiryolları ile eşya taşımalarına mahsus Milletlerarası Andlaşmaya (CIM) uygun olarak taşınan eşyaya refakat edenler,

İşbu andlaşmaya katılan bir devletin ülkesi üzerinde meydana gelen bir kaza neticesinde, yolculara vâkı olan zararların, demiryollarına ait sorumluluğunu, bu andlaşma tanzim eder.

Paragraf 2. — Her akıt Devlet işbu andlaşmayı imzaladığı veya tasdiknameleri yahut bu andlaşmaya katıldığı gösteren belgeleri tevdi ettiği sırada kendi teb'ası olan veya mutaden bu memlekette ilkamet eden yolculardan, memleketin topraklarında vukua gelen kazalarda zarara uğrıyanlara, işbu andlaşmayı uygulamamak hakkını mahfuz tuttuğunu beyan edebilir.

Madde — 2.

Sorumluluğun şümüli

Paragraf 1. — Yolcunun, arabadan inerken, arabaya binerken yahut arabada bulunduğunda, demiryolu işletmesi ile ilgili bir kaza sebebi ile, ölmesi, yaralanması yahut fikri veya bedeni bütünlüğüne hanel gelmesinden doğacak zarardan, demiryolu sorumludur.

Demiryolu, bundan başka, böyle kazaya uğrıyan yolcunun üstündeki veya hayvanlar dâhil, yanında bulundurduğu el bagajlarının hasarından veya tamamıyla veya kısmen kaybolmasından meydana gelecek zarardan da sorumludur.

Paragraf 2. — Eğer kaza, demiryolunun, durumun özelliklerinin gerektirdiği gayreti gösterse dahi engel olamayacağı veya sonuçlarına çare bulamayacağı işletme dışı sebeplerle meydana gelmişse, demiryolu bu sorumluluktan kurtulur.

Paragraf 3. — Demiryolu, kazanın bizzat yolcunun kendi hatasından veya bunun, yolcuların normal hareketlerine uymıyan davranışından meydana geldiği nisbette, sorumluluktan kısmen veya tamamen kurtulur.

Paragraf 4. — Eğer kaza, demiryolundan gayrı, bir üçüncü şahsın, demiryolunun, durumun özelliklerinin gerektirdiği gayreti gösterse, dahi önliyiemeceği ve sonuçlarına çare bulamayacağı, tutumundan ileri gelmişse, demiryolu, bu sorumluluktan kurtulur.

Demiryolu, yukardaki fıkraya göre sorumluluktan kurtulamıyorsa, bu andlaşma hükümleri dâhilinde kalmak ve üçüncü şahsa muhtemel rücu hakkına hanel gelmemek üzere her türlü sonuçtan sorumludur.

Paragraf 5. — İşbu andlaşma, birinci paragrafta öngörülmiyen hallerden dolayı demiryoluna düşebilecek sorumluluğa tesir etmez.

Paragraf 6 — Bu Andlaşmaya göre «sorumlu demiryolu», CIV nin 59 neü maddesinde öngörülen hatlar listesine göre, üzerinde kazanın meydana geldiği hattı işleten demiryoludur. Eğer, mezkûr listeye göre iki demiryolunun müşterek işletmesi söz konusu ise, bu demiryollarından her biri sorumludur.

Madde — 3.

Yolcunun ölümü halinde zarar - ziyan

Paragraf 1 — Yolcunun ölümü halinde zarar - ziyan şunları kapsar :

a) Ölümden sonra yapılan ve özellikle cesedin taşınması, gömülmesi ve yakılmasına ait zaruri masraflar;

b) Eğer, ölüm hemen vukubulmamışsa, 4 neü maddede yazılı zarar - ziyan.

Paragraf 2 — Yolcunun ölmesi ile, kanuna göre, bakmaya mecbur olduğu veya ilerde olacağı kimseler, bu bakımdan mahrum kalmışlarsa, onların bu kaybını da tazmin etmek gerekir. Kanunen yükümlü olmadığı halde, yolcunun, bakımını üzerine aldığı kimselerin, zarar - ziyana mütaallik dâva hakları, millî hukuka tâbidir.

Madde — 4.

Yolcunun yaralanması halinde zarar - ziyan

Yolcunun yaralanması yahut bedenî ve fikrî bütünlüğüne hanel gelmesi halinde, zarar - ziyan aşağıdaki hususları ihtiva eder :

a) Zaruri masraflar, bilhassa tedavi ve taşıma masrafları,

b) Gerek kısmen veya tamamen çalışmama durumunun, gerekse ihtiyaçların artmasının sebebolduğu zararın telâfisi.

Madde — 5.

Diğer zararların karşılanması

Millî hukuk 3 ve 4 neü maddelerde yazılı olanlardan gayrı ve bilhassa ruhî, bedenî ve estetik zararlar dolayısıyla, demiryolunun, ne zaman ve ne miktarda zarar - ziyan ödeyeceğini tâyin eder.

Madde — 6.

Yolcunun ölmesi ve yaralanması halinde zarar - ziyan şekli ve sınırı

Paragraf 1 — 3 neü maddenin 2 neü paragrafında ve 4 neü maddenin b) harfinde öngörülen zarar - ziyan nakden ödenir; bununla beraber, Millî Hukuk, irat tahsisine müsaade ediyorsa, kazaya uğramış olan yolcunun veya 3 neü maddenin 2 neü paragrafında belirtilen hak sahiplerinin talepleri halinde, zarar - ziyan, irat tahsisi şeklinde olabilir.

Paragraf 2 — Birinci paragrafa göre tahsis edilecek zarar - ziyan miktarı millî hukuka göre tâyin edilir. Bununla beraber, bu Andlaşmanın uygulanması için, millî hukukun 200 000 Franktan aşağı bir âzami had tâyin ettiği hallerde, yolcu başına nakit veya senelik irat olarak, âzami 200 000 Franklık bir had tâyin edilmiştir.

Madde — 7.

Eşyanın hasarı veya ziyan halinde zarar - ziyanın tahdidı

Bu Andlaşmanın hükümlerine göre, kaza kurbanı yolcunun üstündeki eşyanın veya hayvanlar dâhil, yanında bulundurduğu el bagajlarının hasarı, yahut kısmen veya tamamen kaybından dolayı zarar - ziyan ödenmesi demiryollarına yüklenildiği zaman, şahıs başına 2 000 Franklık bir meblâğa kadar, zararın tazmini talebinde bulunulabilir.

Madde — 8.

Hile veya ağır kusur halinde zarar - ziyan miktarı

Eğer zarar demiryolunun hilesi veya ağır kusurundan ileri gelmişse, işbu andlaşmanın 6 ve 7 nci maddeleri hükümleri veya tazminatı muayyen miktar olarak tahdideden millî hukuk hükümleri uygulanmaz.

Madde — 9.

Tazminat faizleri ve tazminat iadesi

Paragraf 1. — Hak sahibi, % 5 nisbetinde yıllık tazminat faizi talebedebilir. Bu faizler, idari mutalebe gününden veya idari mutalebede bulunmamışsa dâvanın açıldığı günden başlar. Bununla beraber, 3 ve 4 ncü maddeler gereğince, ödenecek tazminatta, faizler, bunların tesbitine yarıyacak olayların vukua geldikleri gün, mutalebe veya mahkemeye müracaat gününden daha sonra ise, o günden başlar.

Paragraf 2. — Haksız olarak alınmış olan her tazminat geri verilecektir.

Madde — 10.

Sorumluluğu sınırlandırma yasağı

İşbu andlaşma gereğince, demiryollarının, tamamiyle veya kısmen, sorumluluktan, bidayeten muaf tutan veya demiryollarına tereddübedecek ispat külfetini; karşı tarafa yükliyecek mahiyette olan veya 6 ncü maddenin 2 ncı paragrafı ile 7 ncı maddede tesbit edilmiş bulunan hadlerden daha aşağı hadler koyan tarife hükümleri ile demiryolu ve yolcu arasında aktedilmiş özel anlaşmalar hükümsüzdür.

Madde — 11.

Demiryolunun memurları dolayısıyla sorumluluğu

Demiryolu, hizmetindeki memurlardan ve üzerine aldığı bir taşımının yapılması için kullandığı diğer kişilerden sorumludur.

Bununla beraber, demiryolu memurları, yolcuların isteği üzerine onlara, demiryollarına aïdolmayan hizmetler görürlerse, bu hizmeti yaptıkları yolcular hesabına hareket etmiş sayılırlar.

Madde — 12.

İşbu andlaşmada öngörülmiyen dâvaların açılması

2 ncı maddenin birinci paragrafında öngörülen hallerde, ne sıfatla olursa olsun sorumluluğa ait her dâva, ancak, işbu andlaşma ile tâyin edilen şartlar ve sınırlar içinde, demiryolu aleyhine açılabilir.

11 ncı madde gereğince demiryolunun sorumlu bulunduğu kişiler aleyhine açılacak her dâva için de durum aynıdır.

Madde — 13.

İdari mutalebeler

Paragraf 1. — Bu andlaşmaya göre yapılabilecek zarar - ziyan mutalebeleri ihtiyaridir; mutalebeler, idare merkezi bu andlaşmaya iştirak eden devletlerden birinin toprakları üzerinde olmak şartıyla aşağıdaki demiryollarından birisine yapılabilir.

1. — Sorumlu demiryoluna; 2 ncı maddenin 6 ncı paragrafına göre iki demiryolu sorumlu ise bunlardan birisine :

2. — Çıkış demiryoluna;

3. — Varış demiryoluna;

4. — Yolcunun ikametgâhının bulunduğu veya mutaden oturduğu memleketteki demiryoluna.

Paragraf 2. — Mutalebeler yazılı olarak yapılmalıdır. Hak sahibinin mutalebesine eklemeyi uygun göreceği bütün belgelerin ya asılları veya suretleri ibraz olunmalıdır. Suretler, demiryolunun talebi halinde, usulüne uygun şekilde tasdik ettirilir.

Madde — 14.

Aleyhine dâva açılabilir demiryolu

Bu andlaşmaya dayanan zarar - ziyan dâvaları, ancak, sorumlu demiryolunun aleyhine açılabilir.

İki demiryolunun müşterek işletmesi halinde, mutalebeyi yapacak olan kimse bunlardan birisini tercih edebilir. Bu tercih hakkı onlardan birisi aleyhine dâva açılır açılmaz düşer.

Madde — 15.

Salâhiyet

İşbu andlaşmaya dayanan dâvalar, Devletlerarası Andlaşmalarda veya imtiyaznamelerde aksine bir hüküm bulunmadıkça, yolcunun kazaya uğradığı devletin yetkili mahkemesinde açılabilir.

Madde — 16.

Dâvanın düşmesi

Paragraf 1. — Hak sahibi eğer yolcunun kazaya uğradığını, zarar olduktan sonra üç ay içerisinde, 13 nci maddeye göre idari mutalebenin yapılabileceği demiryollarından birisine bildirmezse dâva hakkını kaybeder.

Kaza hak sahibi tarafından şifahen bildirildiği takdirde, kazanım şifahen bildirildiği demiryolu tarafından kendisine, bunu tesbit eden bir belge verilmelidir.

Paragraf 2. — Bununla beraber, aşağıdaki hallerde dâva düşmez :

a) Birinci paragrafta öngörülen müddet içerisinde, hak sahibi 13 nci maddenin 1 nci paragrafında belirtilen demiryollarından birisine bir idari mutalebe tevdi etmişse;

b) Hak sahibi, kazanım, demiryollarına ait bir hatadan ileri geldiğini ispat etmişse;

c) Kazanım vuku, hak sahibine isnadedilemeyecek sebepler dolayısıyla bildirilememiş veya geç bildirilmişse,

d) Birinci paragrafta öngörülen müddet içerisinde, sorumlu demiryolu, veya 2 nci maddenin 6 nci paragrafı gereğince iki demiryolu sorumlu olduğu takdirde bunlardan biri, kazanım vukundan bir başka yolla haberdar olmuşsa.

Madde — 17.

Dâvada zaman aşımı

Paragraf 1. — İşbu andlaşmaya göre; zarar - ziyandan mütevellit dâvalar aşağıdaki durumlarda zaman aşımına uğrar :

a) Kaza kurbanı için, kazanım vukuunun ertesi gününden hesaplanmak üzere 3 sene;

b) Diğer hak sahipleri için, kazanım vukuunun ertesi gününden hesaplanmak üzere, 5 seneyi geçmemek şartıyla, kaza kurbanının ölümünün ertesi gününden itibaren 3 sene.

Paragraf 2. — 13 nci maddeye uygun olarak, demiryoluna gönderilen idari mutalebeden 1 nci paragrafta öngörülen üç zaman aşımı, demiryollarının bu mutalebeyi yazılı olarak ret ve

buna ilişik belgeleri iade ettiği güne kadar durur. Mutalebenin kısmen kabulü halinde, zaman aşımı ancak mutalebenin ihtilâflı kalan kısmı için tekrar işlemeye başlar. Mutalebenin veya cevabın alındığının ve belgelerin geri verildiğinin ispatı, bunu dermeyan eden tarafa düşer.

Aynı işle ilgili sonradan yapılan mutalebeler zamanaşımını durdurmaz.

Paragraf 3. — Zamanaşımına uğramış dâva, mukabil dâva veya defi şeklinde dahi olsa tekrar açılmaz.

Paragraf 4. — Yukardaki hükümler saklı kalmak üzere, zamanaşımı millî hukuk tarafından tanzim edilir.

Madde — 18.

Millî Hukuk

Paragraf 1. — İşbu andlaşmada bulunmayan hükümler için millî hukuk tatbik edilir.

Paragraf 2. — Bu andlaşmanın uygulanmasında millî hukuk «tâbirinden, yoleunun kazaya uğradığı ülkenin tabi bulunduğu devletin kanunları ve kanunî çatışmalarla ilgili mizamları anlaşılır.

Madde — 19.

Usule dair genel kaideler

Bu andlaşmanın uygulanmasını gerektiren bütün ihtilâflı durumlarda takibedilecek usul, andlaşmada mevcut muhalif hükümler saklı kalmak şartıyla, yetkili mahkemede cari olan usuldür.

Madde — 20.

Hükümlerin infazı, teminat

Paragraf 1. — İşbu andlaşma hükümleri gereğince, yetkili hâkim tarafından, ilgili tarafların huzurunda veya gıyabında verilen kararlar, bu hâkimler tarafından tatbik olunan kararlar gereğince, katiyet kesbedince ve ilgili devlette mecburi kılınan formaliteler tamamlanır tamamlanmaz, diğer Âkîd Devletlerin her birinde infazı mecburi olur.

Dâva esasının yeniden incelenmesi isteği kabul edilmez. Bu hüküm, ne muvakkaten infaz mecburiyeti bulunan mahkeme kararlarına, ne de dâvasının reddi dolayısıyla bir dâvâci aleyhine, mahkeme masraflarından fazla olarak hükmedilen zarar ziyan mahkûmiyetlerine uygulanmaz.

Hakkında adlî bir tutanak tutulmuş olup anlaşmazlığa son vermek maksadiyle yetkili hâkim önünde taraflar arasında akdedilen uyuşma mukaveleleri, karar değerindedirler.

Paragraf 2. — İşbu andlaşmaya dayanan dâvalar dolayısıyla, hare ve masrafların tediyesini karşılamak üzere teminat istenemez.

Madde — 21.

Para birimi

İşbu andlaşmada frank olarak gösterilen meblâğlar gramın 10/31 ağırlığında ve 0,900 ayarındaki altın franga ait telâkki edilir.

Madde - 22.

Karma taşımalar

Paragraf 1. — 2 nci paragraftaki hüküm saklı tutulmak şartı ile, bu andlaşma, CIV nin 59 neu maddesinde öngörülen hatlar listesinde yazılı gemi ve otomobil servisleri hatları üzerindeki taşıma esnasında meydana gelmiş zararlara uygulanmaz.

Paragraf 2. — Bununla beraber, demiryolu araçları feribot tarafından taşındıklarında, işbu andlaşma, yolcuların bu araçlarda buldukları, bu araçlara girdikleri veya çıktıkları esnada meydana gelmiş, demiryolu işletmesi ile ilgili kazanın sebebiyet verdiği ve 2 nci maddenin 1 nci paragrafında gösterilen zararlara uygulanır.

Bu paragrafın uygulanmasında, «kazanın topraklarında meydana geldiği Devlet» tâbirinden, feribotun bayrağını taşıdığı devlet, mânası anlaşılır.

Paragraf 3. — Demiryolu, istisnai sebeplerle işletme faaliyetini; muvakkaten tatil etmek zorunda kalırsa ve yolcuları başka bir nakil vasıtası ile taşır veya taşıtır, bu nakil vasıtasına taallük eden hukuka göre sorumludur.

Bununla beraber, işbu andlaşmanın 13 ilâ 17, 18 paragraf 2, 19 ve 20 nci maddeleri hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Madde — 23.

Nükleer kaza halinde sorumluluk

Zarar bir nükleer kazadan ileri gelmişse ve Âkâd bir Devlette yürürlükte bulunan ve nükleer enerji alanında sorumluluğu düzenliyen özel hükümler gereğince, nükleer bir tesisin işleticisi veya yerine kaım olan başka bir kişi bu zarardan sorumlu ise demiryolu, bu andlaşma gereğince kendisine düşen sorumluluktan kurtulur.

Madde — 24.

İşbu andlaşma 21 - 26 Şubat 1966 tarihinde Bern'de toplanan Konferansta temsil olunmaya davet edilen devletlerin imzasına 1 Temmuz 1966 tarihine kadar açıktır.

Madde — 25.

Tasdik ve yürürlüğe giriş

İşbu andlaşma tasdik edilecek ve tasdika mütaallik belgeler mümkün olduğu kadar kısa zamanda İsviçre Hükümetine tevdi edilecektir.

İşbu andlaşma onbeş devlet tarafından tasdik edildiği zaman, İsviçre Hükümeti Andlaşmanın yürürlüğe konması imkânını tetkik etmek maksadiyle ilgili hükümetlerle temasa geçecektir.

Madde — 26.

Katılma

İşbu andlaşmayı imza etmemiş bulunan ve 25 Şubat 1961 tarihli demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik milletlerarası andlaşmaya (CIV) üye bir devlet, eğer bu andlaşmaya katılmak isterse, iştirak etmiş bulunan devletlere bilgi verecek olan, İsviçre Hükümetine müracaat edecektir.

Her katılma, İsviçre Hükümetinin, bu katılma talebinin andlaşmayı imzalayan devletlere bildirdiği tarihten bir ay sonra hüküm ifade eder.

Madde — 27.

Süre ve gözden geçirme

İşbu andlaşmanın süresi, 25 Şubat 1961 tarihli, demiryolları ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik andlaşmanın (CIV) süresi ile aynıdır; andlaşma, 68 nci maddenin 1 nci paragrafında öngörülen usul dâhilinde gözden geçirilebilir ve icabında onun bünyesi içine alınabilir.

Madde — 28.

Andlaşma metinleri, resmî tercümeler

İşbu andlaşma, müesses diplomatik âdet gereğince Fransız dilinde akit ve imza edilmiştir.

Fransızca metne, resmî tercüme kıymetini haiz bulunan Alman dilinde bir metin, İngiliz dilinde bir metin ve İltayan dilinde bir metin eklenmiştir.

İhtilâf halinde Fransızca metin muteberdir.

Usulüne uygun bulunan salâhiyetnameleri hâmil aşağıdaki tam yetkili temsilciler işbu andlaşmayı mealini tasdiklan imzalamışlardır.

Bern'de yirmiâltı Şubat bin dokuz yüz âltmışâltı da tek nüsha olarak tanzim edilmiş olup İsviçre Konfederasyonu arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti taraflardan her birine verilecektir.

Avusturya adına

Belçika adına

Budgaristan adına

Danimarka adına

İspanya adına

Finlandiya adına

Fransa adına

Yunanistan adına

Macaristan adına

Irak adına

İtalya adına

Lübnan adına

Lihthenştayn adına

Lüksemburg adına

Fas adına

Norveç adına

Holânda adına

Polonya adına

Portekiz adına

Romanya adına

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı adına

İsveç adına

İsviçre adına

Suriye adına

Çekoslovakya adına

Tunus adına

Türkiye adına

Yugoslavya adına

A) PROTOKOLÜ

Demiryolu ile Milletlerarası Taşıma Merkez Ofisi İdari Komitesi üyelerini seçmek ve yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili olup demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmasına mütaallik 25 Şubat 1961 tarihli Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmayı kabul etmek üzere toplanan fevkalâde Konferans tarafından tanzim edilen.

A) PROTOKOLÜ

Demiryolu ile Milletlerarası Taşıma Merkez Ofisi İdari Komite üyelerini seçmek ve yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmasına mütaallik 25 Şubat 1961 tarihli Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmayı kabul etmek üzere 21 ilâ 26 Şubat 1966 da Bern'de toplanan, fevkalâde konferans münasebeti ile Aşağıda imzası bulunan tam yetkili delegeler şu hususlarda mutabık kalmışlardır.

Milletlerarası Andlaşmaların uygulama sahasının Kuzey - Afrika ile Yakın ve Doğu devletlerine genişlemiş olması ve İdari Komitenin teşkilinin Andlaşmalarda öngörüldüğü üzere dokuz üye ile sınırlandırılmasının âdil bir coğrafi taksim yapılması bakımından hâsıl olan güçlük nazarı itibara alınarak,

İdari Komite üyelerinin dokuzdan onbire çıkarılması bakımından CIM in V. ve CIV. nin II nci eklerinin birinci maddesinin 2 nci paragrafının (a) harfi hükümlerinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi,

kararlaştırılmıştır.

«S 2. — a) İdari Komite Bern'de toplanır, iştirak eden devletler arasından seçilen onbir üyeden teşekkül eder.»

25 Şubat 1961 tarihli CIM ve CIV andlaşmalarını tamamlayan, işbu protokol 1 Temmuz 1966 tarihine kadar imzaya açıktır.

Protokol 1 Mart 1966 da geçici olarak yürürlüğe girer. Tasdikli ve katî olarak yürürlüğe konması bakımından CIM in 66 nci maddesi ile 69 ncu maddelerin 2 nci paragrafı ve CIV nin 65 nci maddesi ile 68 nci maddelerin 2 nci paragrafı hükümleri kıyasen uygulanır.

Usulüne uygun bulunan salâhiyetnameleri hâmil aşağıdaki tam yetkili temsilciler işbu protokolü mealini tasdiklen imzalamışlardır.

Bern'de 1966 Şubat ayının yirmialtınca günü tek nüsha olarak İsviçre Konfederasyonu arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti taraflardan her birine verilecektir.

Avusturya adına

Belçika adına

Bulgaristan adına

Danimarka adına

İspanya adına

Finlândiya adına

Fransa adına

Yunanistan adına

Macaristan adına

Irak adına

İtalya adına

Lübnan adına

Lihtenştayn adına

Lüksemburg adına

Fas adına

Norveç adına

Holânda adına

Polonya adına

Portekiz adına

Romanya adına

Büyük Britanya ve Kuzey - İrlanda Birleşik Krallığı adına

İsveç adına

İsviçre adına

Suriye adına
Çekoslovakya adına
Tunus adına
Türkiye adına
Yugoslavya adına

Demiryolu ile Milletlerarası Taşıma Merkez Ofisi İdari Komite üyelerini seçmek ve yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili olup demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmasına mütaallik 25 Şubat 1961 tarihli Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek Andlaşmayı kabul etmek üzere toplanan fevkalâde konferans tarafından tanzim edilen,

B) PROTOKOLÜ

Demiryolu ile Milletlerarası Taşıma Merkez Ofisi İdari Komite üyelerini seçmek ve yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili olup demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmasına mütaallik 25 Şubat 1961 tarihli Milletlerarası Andlaşmaya (CIV) ek andlaşmayı kabul etmek üzere 21 ilâ 26 Şubat 1966 da Bern'de toplanan fevkalâde konferans münasebetiyle

Aşağıda imzası bulunan tam yetkili delegeler şu hususda mutabık kalmışlardır :

1. — Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili Andlaşmanın, 25 Şubat 1961 tarihli yolcu ve bagaj taşınmalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmaya ek teşkil ettiği nazarı dikkate alınarak,

25 Ekim 1952 ve 25 Şubat 1961 tarihli Andlaşmaları imza etmeyen devletler yahut demiryolları üzerinde 25 Şubat 1961 tarihli Andlaşmaların uygulandığı bu gibi devletlerin toprak parçaları,

25 Şubat 1961 tarihinde Bern'de imza edilen demiryolu ile eşya (CIM) ve yolcu ve bagaj taşınmalarına mütaallik Milletlerarası Andlaşmalara ek Protokolün I nci maddesinin hükümlerine göre yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili CIV ye ek Andlaşmaya katılabilirler.

2. — Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğuna ait 26 Şubat 1966 tarihli ek Andlaşmayı tamamlayan işbu protokol,

1 Temmuz 1966 tarihine kadar imzaya açık tutulacaktır.

Protokol tasdik edilecektir.

Bu tarihten önce, işbu protokolü imzalamamış olan Devletlerle yukarda sözü geçen ek Andlaşmanın 26 nci maddesi gereğince ek andlaşmaya katılacak devletler keyfiyeti ihbar etmek şartı ile bu protokole katılabilirler.

Tasdiğe mütaallik belgeler yahut katılmayı gösteren ihbarname İsviçre Hükümetine tevdi edilecektir.

İşbu Protokol 26 Şubat 1966 tarihli ek Andlaşmanın uygulanmaya konması için öngörülen tarihten altı ay önce yürürlüğe girer.

Usulüne uygun bulunan salâhiyetnameleri hâmil aşağıdaki tam yetkili temsilciler işbu protokolü mealini tasdiklen imzalamışlardır.

Bern'de bin dokuz yüz altmışaltı yılı Şubat ayının yirmialtınçı günü tek nüsha olarak düzenlenmiş olup İsviçre Konfederasyon arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti taraflardan her birine verilecektir.

Demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi İdari Komite üyelerini tâyin etmek bakımından toplanan fevkalâde konferans ve demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmasına mütâallik 25 Şubat 1961 tarihli Andlaşmaya (CIV) ek teşkil eden yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryollarının sorumluluğu ile ilgili ek andlaşmaya dair,

NIHAİ ANLAŞMA

CIM in V. nci CIV nin II nci ekinin birinci maddesinin 2 nci paragrafı (b) bendine ve 20 ilâ 25 Şubat 1961 tarihlerinde toplanan CIM ve CIV nin 6 nci revizyon konferansında alınan karara uygun olarak İsviçre Hükümeti, fevkalâde bir konferansı, toplanmaya çağırmıştır.

Konferans 21 ilâ 26 Şubat 1966'da Bern'de toplanmıştır.

Konferansa katılanlar :

25 Şubat 1961 tarihli andlaşmalara katılan Devletlerin delegeleri,

I

Avusturya	Irak	Portekiz
Belçika	İtalya	Romanya
Bulgaristan	Lübnan	Birleşik Krallık
Danimarka	Liechtenstein	İsveç
İspanya	Lüksemburg	İsviçre
Finlândiya	Marok	Suriye
Fransa	Norveç	Çekoslovakya
Yunanistan	Holânda	Tunus
Macaristan	Polonya	Türkiye
		Yugoslavya

II

Devlet idareleri veya Devlet ülke parçaları delegeleri
Batı Almanya Demiryolları
Doğu Almanya Demiryolları

III

Müşahitler
a) Milletlerarası Hükümet Teşkilâtı
Avrupa Ekonomik Komisyonu (CEE)
Avrupa Ulaştırma Bakanları Konferansı (CEMT)
Demiryolları İşbirliği Teşkilâtının Demiryolları Nakliyatına Mahsus Komitesi (OSJD)
b) Hükümet dışı Milletlerarası Teşkilât
Demiryolları Beynelmillel Birliği (UIC)
Demiryolları Nakliyatı Beynelmillel Komitesi (CIT)
Milletlerarası Ticaret Odaları (CCI)

IV

Demiryolları ile Milletlerarası Taşıma Merkez Ofisi Konferans :

a) 1 Mart 1966 ilâ 28 Şubat 1971 devresi için demiryolu ile Beynelmillel Nakliyat Merkez Ofisinin İdari Komitesinin teşkili bakımından teklifi;

b) «Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili olup 25 Şubat 1961 tarihli demiryolu ile yolcu ve bagaj taşınmalarına mütâallik milletlerarası andlaşmaya (CIV ek andlaşma» projesini müzakerelere esas olarak almıştır.

Genel Kurul ve komisyonlar tutanaklarında beyan edilen konferans müzakereleri göz önünde tutulmak suretiyle, delegeler aşağıdaki hususlara karar vermişlerdir :

A) İdari komitenin teşkili bakımından :

1. — İdari Komite üyelerinin sayısını 9 dan 11 e çıkarmak maksadiyle CIM in V ve CIV nin II nci ekinin birinci maddesinin 2 nci paragrafının a) harfi şu şekilde değiştirilmiştir :

(2. — a) İdari Komite Bern'de toplanır; iştirak eden Devletler arasından seçilen onbir üyeden teşkil edilir.»

2. — Üçüncü beş yıllık devrede toplanacak idari komitenin teşkili şu şekilde olacaktır :

— Başkanlık : İsviçre (daimî delegelik)

— Görevi yenilenen Devletler : İtalya, Çekoslovakya

— Yeni devletler : Avusturya, İspanya, Norveç, Holânda, Romanya, Birleşik Krallık, Fas, Türkiye

3. — CIM in V, CIV nin II nci ekinin değiştirilmesi ile ilgili karara mütaallik bulunan A Protokolü, Devletlerin tam yetkili delegelerinin imzasına sunulmuştur.

B) Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili, CIV ye ek Andlaşma bakımından :

— Yolcuların ölmeleri ve yaralanmaları halinde demiryolunun sorumluluğu ile ilgili, 25 Şubat 1961 tarihli olup, demiryolu ile yolcu ve bagaj taşımalarına mütaallik milletlerarası andlaşmaya (CIV) ek bir Andlaşma projesi,

B Protokolü

Devletlerin tam yetkili delegelerinin imzasına sunulmuştur.

İmza sırasında aşağıdaki devletlerin, ek andlaşmanın birinci maddesinin ikinci paragrafında ön-görülen uygulamama hakkını kullandıklarından, Konferans bilgi almıştır :

Fas, Portekiz, Romanya,

Buna binaen işbu nihai anlaşma imzalanmıştır.

Bern'de bin dokuzyüz altmış altı yılı Şubat ayının yirmi altıncı günü tek nüsha olarak düzenlenmiş olup, İsviçre Konfederasyonu arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti bu konferansta temsil edilen hükümetlerden her birine verilecektir.

